

Norsk Folkemuseum under 2. verdenskrig

Hva kan vi lære, og hva tar vi med oss i arbeide med planer for verdiberging og totalberedskap?

Linda Moe
Norsk Folkemuseum STI

Museumsmøte Kirkenes 2026

NORSK FOLKEMUSEUM

Stiftelsen Norsk Folkemuseum

Norsk Folkemuseum

Bygdø Kongsgård

Norsk Maritimt Museum

Eidsvoll 1814

Bogstad Gård

IBSEN Museum & Teater

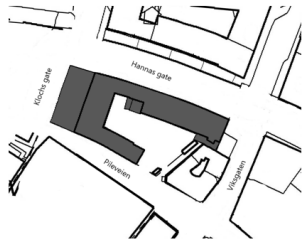
EKSEMPEL

VERDIBERGING

Plan for brannvesenets innsats for restverdiredning

Det fiktive kunstmuseet
Pileveien 5

Oppdatert: 31.05.2024
Neste oppdatering: 31.05.2026

Innhold

Kontaktinfo
Symboler
Hjelpemidler

Prioritering hele objektet

1. etasje

2. etasje

3. etasje

EKSEMPEL

Pr Bergingskort	Hva	Etg.	Rom	Informasjon
1	Maleri «Det syke barn»	1.	121 Munchrommet	• Trappstige • Avbiter • Spennbånd
2	Maleri «Aften»	1.	116	• Trappstige • Avbiter • Spennbånd
3	Bygningsfaste byggingemalerier på store	2.	243 Karloline	• Trappstiger • Okkupertorseral • Kasser
4	Dokumenter i papppasser 2 hylseveier	3.	315 Arkiv	• Merket på hylsekort • Sekkstativ • Spennbånd
5	250 gjenstander Porselen i montror	3.	324 326 328	• Montemøkkel i safe • Kasser og polering
6	Maleri «Danser»	1.	121 Munchrommet	• Trappstige • Avbiter • Spennbånd
7	Maleri «13»	2.	215	• Trappstige • Avbiter • Spennbånd
8	Bygningsfaste Ku innstøpt i eposerblokk, Blokk 2 m	2.	219	• Brannvev • Plast • Fellesmaterial
9	Maleri «22»	2.	212	• Trappstige • Avbiter • Spennbånd
10	Møblert: safe, bord og to stoler	3.	333	• Spennbånd
11	50 gjenstander Kirkesamlingen	1.	125 126	• Stige, 6 m • Trappstige • Avbiter • Spennbånd • Kasser

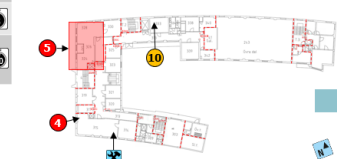
Medbring hjelpemidler!

1. etg.

2. etg.

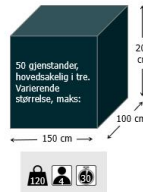

3. etg.

Prioritering hele objektet

EKSEMPEL

Hjelpemidler:

- Stige, lang og lav
- Motorsag
- Boltesåke 60 cm
- Trailer

Montering:

- Opp til 6 m fra gulv
- Bolt
- Krok
- Valer

Instruks:

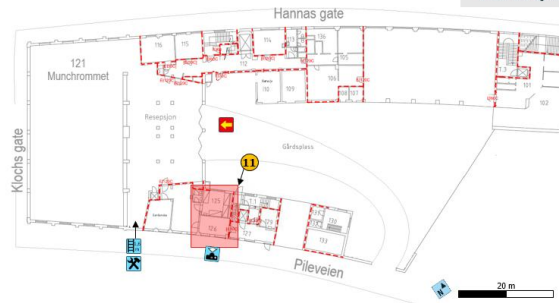
- Små gjenstander berges ut.
- Store og veggfaste gjenstander - avgjør ut fra scenario: Dekkes og sikres på plass, eller sawes til mindre deler og berges ut.

Bergingskort 11

Kirkesamlingen
50 gjenstander

1. etasje

Rom 125 og 126

Meld. St. 9

(2024–2025)

Melding til Stortinget

Totalberedskapsmeldingen

Forberedt på kriser og krig

Handbok i katastrofberedskap och restvärdesräddning (RVR)

för konst- och kulturhistoriska samlingar, byggnader och miljöer

www.raa.se/rvr

Hoten mot kulturarven

En analys av aktörsdrivna hot mot
kulturarv i Sverige

Anna McWilliams och Sofia Olsson

FOI-R--5490--SE
Januari 2024

International Centre for the Study
of the Preservation and Restoration of
Cultural Property

VERSION 3.0 • 2025 UDARBEJDELSE OG ANVENDELSE AF VÆRDIREDNINGSPLANER WWW.KUM.DK

VEJLEDNING

UDARBEJDELSE OG ANVENDELSE AF VÆRDIREDNINGSPLANER

FØR KULTURVINSTITUTIONER

KULTURMINISTERIETS SIKRINGSUDVALG

Hotat kulturarv

Evakuering av kulturföremål i en katastrofsituation

Norsk Folkemuseum under 2.verdenskrig

«...der er forholdsvis få gjenstander som i utpreget grad fremhever seg selv overfor de andre».

Utgifter til krigsberedskap.

18 splintsikre stålplater	kr. 4 820.-
Skraping og oljing av samme	" 50.-
Jernbolter til befestigelse av disse	" 131.-
Maling av bolter	" 20.-
Innstøping av bolter i grunnmuren	" 143.-
Oppsetting av platene	" 300.-
Kasser og flytting	<u>" 800.-</u>
	kr. 6 264.-

Observasjonspost med melder til museets nåværende brannlinje settes opp på det nordvestlige hjørne av bygningskomplekset . . " 1 500.-
 Hensikten med dette er at en oppstått brand i de gamle eller nye bygninger øyeblikkelig kan varsles. Brandvesenet kommer da erfaringsmessig på 6 å 7 minutter tilstede.

Ekstraordinært vakthold på observasjonsposten eventuelt fra 1/10-1939 til 30/6-1940, imtil " 3 500.-
kr. 11 260.-

De samlede utgifter til krigsberedskap på Norsk Folkemuseum skulle derfor utgjøre fra kr. 7 760.- til kr. 11 260.-

Norsk folkemuseum under 2.verdenskrig

Norsk Folkemuseum 1939

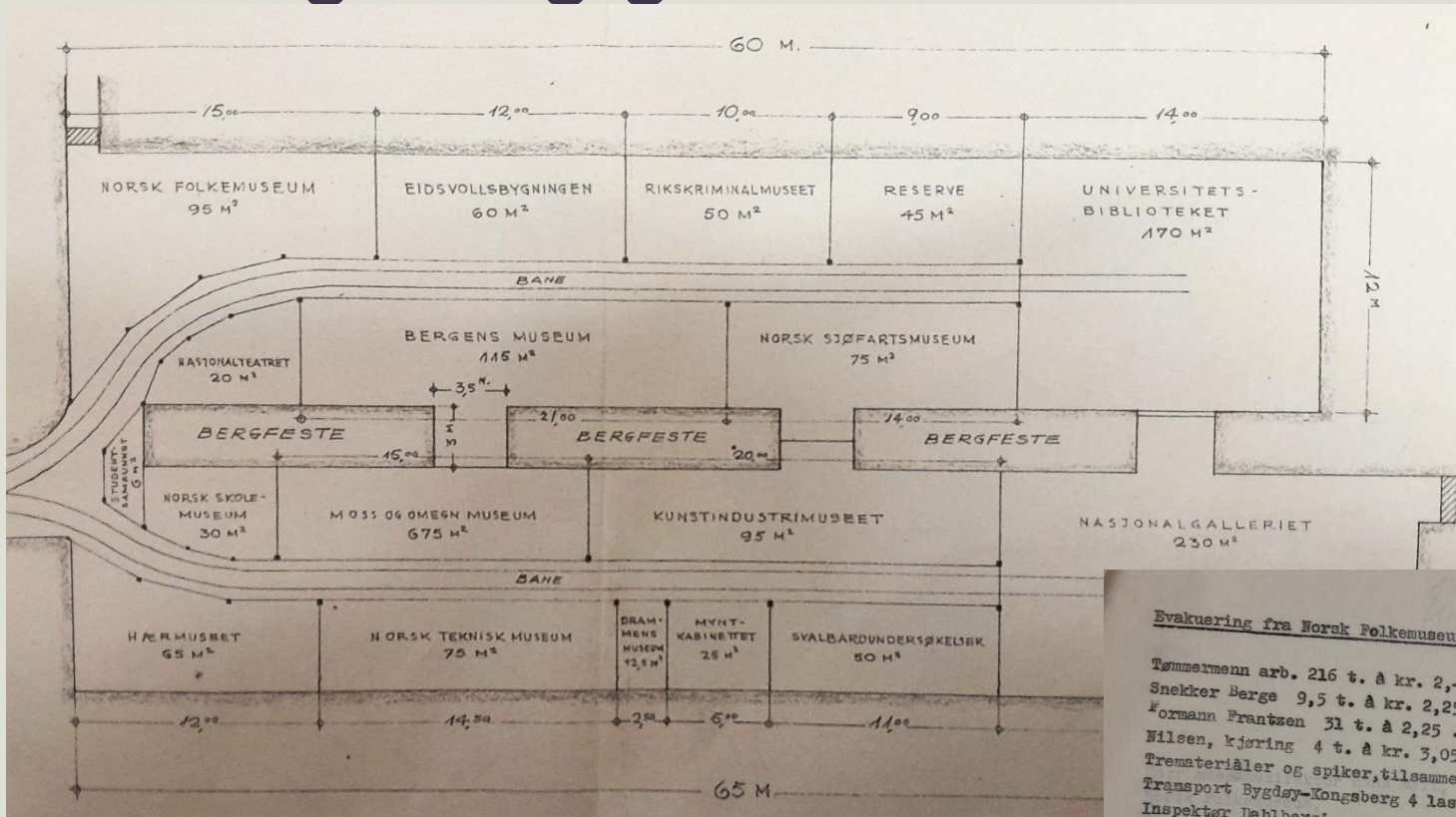

Norsk Folkemuseum 1939

Norsk Folkemuseum 1939

Kongsberg gruve 1944

Evakuering fra Norsk Folkemuseum til Kongsberg gruver, 1. og 2. mai.

Tømmerearb. 216 t. à kr. 2,-	kr. 432,-
Snekker Berge 9,5 t. à kr. 2,25	" 21,38
Formann Frantsen 31 t. à 2,25	" 69,75
Nilsen, kjøring 4 t. à kr. 3,05	" 12,20
Trematerialer og spiker, tilsammen	" 601,44
Transport Bygdøy-Kongsberg 4 lass à kr. 160,-	" 640,-
Inspektør Dahlberg:	
diett under transporten 2 dager à 10,50	- kr. 21,-
bill. Drammen-Oslo reisebillett " 4,50	" 25,50
Sum.....	<u>kr. 1.802,27</u>

Bahf 6/1/45

Hva kan vi ta med oss:

- Plan for krise med kort tid
- Plan for krise med lengre tid
- Plan for intern evakuering
- Plan for evakuering til eksternt sted
 - Beregne transportkasser og pakkematerialer
 - Transport og personale
- Evakueringslister

Sverige

Lag (1992-1402) om undanförelse og förstöring

5 § För att förhindra att egendom som har betydelse för totalförsvaret eller egendom av stor historisk eller kulturell betydelse till följd av krigshandlingar förstörs eller på annat sätt förloras, får det beslutas att egendomen skall föras från den plats där den finns till en annan plats.

Även annan egendom än sådan som sägs i första stycket får undanförelse, om det finns risk för att egendomen kan falla i en angriparens händer och underlätta dennes krigsansträngningar.

6 § För de ändamål som sägs i 5 § får även föreskrivas eller i särskilt fall beslutas att sådan egendom som avses där inte får föras till en viss del av landet.

Förstöring

7 § Om undanförelse enligt 5 § inte kan anses vara en tillräcklig åtgärd eller inte rimligen kan genomföras, får egendomen förstöras, om det finns betydande risk för att egendomen kan falla i en angriparens händer och underlätta dennes krigsansträngningar.

Förordning(1993:243) om undanförelse og förstöring

2 § Varje beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap ska planera hur egendom som huvudsakligen används inom myndighetens verksamhetsområde ska undanförelse.

Försvarmakten ska planlägga undanförelsen av materiel till motorreparationstjänsten.

Följande myndigheter ska, var och en inom sitt ansvarsområde, planera hur arkivhandlingar, böcker, konstverk, natur- och kulturhistoriska föremål ska undanförelse: Statens försvarshistoriska museer, Riksarkivet, Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer, Nationalmuseum, Moderna museet, Statens musikverk, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Statens maritima och transporthistoriska museer och Statens centrum för arkitektur och design. Myndigheterna ska vid planläggningen samråda med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Skisse til plan for totalberedskap

- Plan for krise med kort tid – verdibergingsplan OBRE – ca 1%
- Plan for krise med lengre tid – to uker, to mnd – ca 10%
- Plan for intern evakuering – risikoanalyse av egne bygninger og lokaler. Har vi egne tilfluktsrom? Er det bygninger vi bør forlate?
- Plan for evakuering til eksternt sted
 - Beregne transportkasser og pakkematerialer
 - Transport og personale
- Risikoanalyse av samlingene. Hvilke deler av samlingen skal ikke havne i angripers hender og hva skal gjøres med disse?

Takk for meg!

